

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VIII. Utrùm intellectus creatus concurrat ad Visionem Beatam per
virtutem sibi innatam naturalem ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

substantiam supernaturalem realem, & expressè *P. Recupit. 1. p. lib. 6. q. 5.* licet oppositum tanquam probabile teneat *P. Ripal. cit.* Probatur, quia talis substantia posset etiam Deum naturaliter videre; siquidem eadem de Deo est ratio, atque de reliquis entibus supernaturalibus, cum sint etiam ordinis divini; sed impossibilis est substantia, quæ Deum possit naturaliter videre, ut diximus; ergo &c. Hinc colliges, etiam dari non posse lumen gloriæ connaturale alicui substantiæ, per quod connaturaliter videat ens supernaturale creatum.

SECTIO VIII.

Utrum intellectus creatus concurrat ad Visionem Beatam per virtutem sibi innatam naturalem: an merè obedientialem?

165.

UPPONO ut certum cum *P. Soar. &* aliis Doctoribus infra citandis intellectum creatum Visionem Dei attingere per virtutem sibi innatam; siquidem cum lumen gloriæ non sit illi tota ratio tendendi in objectum beatificum, ut supra diximus *n. 128.* debemus necessariò fateri, dari in eodem intellectu virtutem aliquam innatam, per quam Visionem ipsam beatificam producat. Solum igitur quæstio est, (de quâ inter Recentiores non parva est controversia:) Utrum hæc nostri intellectus, virtus innata dicenda sit merè obedientialis: an verò naturalis, saltem inchoata, & incompleta? Pro quo:

166.

Resolutio sit: Virtus innata intellectus creati ad videndum Deum non est merè obedientialis, sed connaturalis, saltem inchoata, & incompleta. Ita *D. Thom. in 4. dist. 49. q. 1. a. 2. quæstione. 2. ad. 2. & lib. 3. contr. gent. cap. 53. in 4. ration. & 1. part. q. 12. a. 5. & alibi. Richard. in 4. dist. 49. a. 2. ad 3. Major q. 10. ad 7. Cajet. 3. p. q. 10. a. 4. ad 2. P. Valent. tom. 1. q. 12. pun. 4. S. ult. & tom. 2. d. 1. q. 5. pun. 3. S. Quæ doctrina. P. Molin. 1. p. q. 12. a. 6. d. 2. Bannez. 4. s. dub. 2. ad 1. Pesant. d. 1. ad 1. Ledesma de divin. perfect. d. 8. a. 7. conclus. 2. Agid. Lusit. tom. 2. lib. 10. q. 3. a. 4. S. 2. P. Vassq. 1. p. d. 43. à num. 11. P. Albertin. tom. 1. princip. 1. corol. 2. n. 11. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 4. n. 5. & alii apud illos.*

167.

Probatur primò, quia Deus clarè visus continetur intra objectum adæquatum, & specificativum intellectus creati, ut supra diximus *d. 1. à n. 5.* ergo intellectus creatus habet potentiam connaturalem, & non merè obedientialem ad illum clarè videndum. Probatur consequentia: Primò, quia omnis potentia essentialiter ordinatur, & respicit objectum à quo specificatur; specificatio autè, seu proportio essentialis, est naturalis, non solum ad objectum, qualis est Deus, sed etiam ad actum, quo mediante tedit in objectum, qualis est Visio beata. Secundò, quia potentia intellectiva creata habet proportionem objectivam cum Deo clarè viso; proportio autem objectiva essentialis est, & naturalis, & non merè obedientialis; ergo &c.

168.

Probatur secundò, quia intellectus creatus ita respicit Visionem beatam, ut per illam activè, verè, & propriè vivat; sed non posset per illam sic vivere, nisi haberet cum illa proportionem naturalem, ut per se patet; ergo &c. Confirmatur, quia lapis,

lignum, potentia sensitiva, etiam creabilis, aut volitiva idèò elevari nequeunt ad producendam vitaliter Visionem Dei, quia per illam vivere non possunt, quæ est ratio à priori talis impotentia; sed idèò non possunt per illam vivere, quia cum illa non habent proportionem connaturalem, licet habeant obedientialem, quæ tamen satis non est ad vivificandam potentiam, ut patet; ergo cum intellectus creatus per Visionem beatam vivificetur, cum illa habet potentiam sive proportionem connaturalem, & non solum merè obedientialem; alioqui à lapide & ligno non distingueretur in illius productione.

Probatur tertio, quia effectus merè obedientia- 169.
liter producti non habent essentialem dependentià à suo principio, si solum accipiantur secundum rationem dependentiæ obedientialis præcisè, ut patet in gratiâ, & quovis alio effectu supernaturali non vitali, nullus enim sic essentialiter dependet ab instrumento, quo mediante à Deo produci-
tur; sed Visio beata essentialiter pendet ab intellectu creato quoad productionem vitalem, de qua solum est sermo; ergo ad illam supponitur in intellectu virtus aliqua naturalis, & non solum merè obedientialis.

Confirmatur primò, quia potentia obedientia- 170.
lis ex se non est magis determinata ad unum, quam ad omnes alios effectus, ut videre est apud *P. Soar.* locis infra citandis; siquidem cum illa fundetur in sola subordinatione creaturæ ad Omnipotentiam divinam, de se non respicit hunc potius quam alios effectus; sed potentia innata intellectus creati magis respicit Visionem beatam, quam ceteros effectus; nemo enim negare poterit intellectum creatum magis inclinari ad Deum clarè videndum, quam ad producendam instrumentaliter gratiam; ergo ad videndum Deum habet virtutem, non merè obedientialem, sed naturalem, saltem inchoatam, & incompletam.

Confirmatur secundò, quia ex eodem *P. Soar.* 171.
potentia obedientialis non convenit rei, cuius est potentia, essentialiter, sed tantum concomitanter; sed potentia intellectus creati ad producendam Visionem beatam ei convenit essentialiter; siquidè progreditur ex principiis potentia vitalis intellectiva quæ talis; ergo &c.

Confirmatur tertio, quia accidens naturale 172.
(idem est de phantasmate expressio materiali respectu speciei intelligibilis spiritualis,) licet de se sit improporionatum ad producendam substantiam virtute propriâ, habet tamen capacitatem naturalem, ut illam producat tanquam instrumentum elevatum ab alia substantia, quæ sit causa principalis; ergo etiam intellectus creatus, licet de se sit improporionatus ad producendam Visionem beatam virtute propriâ, habebit tamen virtutem, seu capacitatem naturalem ad illam producendam, saltem ut instrumentum elevatum à Deo causâ principali.

Oppositum tenent *Cabrer. tom. 1. in 3. part. q. 9. a. 2. d. 4. S. 2. conclus. 2. n. 58. Navarret. tom. 1. contror. 37. S. 4. conclus. 8. P. Soar. in Met. d. 30. sect. 11. n. 46. & tom. 1. in 3. p. d. 22. sect. 1. S. Dicit fortasse, & Latius d. 31. sect. 6. & lib. 3. de Auxil. cap. 15. n. 20. & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 6. n. 10. & 1. 2. q. 5. art. 2. quem postea sequuti sunt aliqui Recentiores, qui omnes asserunt, virtutem innatam intellectus creati ad videndum Deum esse merè obedientialem, & nullatenus naturalem, si naturale aliquid addat supra id, quod est esse innatum, & non aliud emendatum.*

Fundantur 1. Potentiæ naturali activæ respondet natura- 174.

naturalis passiva, teste Philosopho *lib. 9. Met.* sed in intellectu creato non datur potentia naturalis passiva ad recipiendam Visionem Beatam; siquidem illam recipit per potentiam, seu capacitatem obedientialem; ergo per hanc, non autem per naturalem illam producit. Respondeo negando majori, negando minorem, nam in intellectu creato, prout supra diximus *d. 1. a. n. 120.* datur potentia naturalis passiva ad recipiendam Visionem Beatam, quæ potentia siue sit incompleta, siue completa, quod fortè probabilius est, satis probat, dari de facto in intellectu creato potentiam activam naturalem, saltem incompletam, contra id, quod argumentum intendebat.

175. Fundantur 2. Nulla potentia, etiam de potentia Dei absoluta, excedit sphaeram suæ capacitatis; alioqui mutaretur ejus essentia, quod est impossibile; sed res supernaturalis, qualis est Visio Beata, est extra sphaeram intellectus creati; alioqui naturale, & supernaturale ut sic essent sibi adæquata, & proportionata, quod non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando minorem; cum enim Deus clarè visus contineatur intra objectum adæquatum, & specificativum intellectus creati, licet objectum supernaturale sit, nunquam verum est dicere, quod Visio Beata sit extra illius objectum; siquidem idem est esse aliquid intra objectum specificativum alicujus potentie, atque contineri intra sphaeram virtutis talis potentie, saltem supernaturaliter elevata, & sic continetur Visio Beata intra sphaeram intellectus creati. Neque ex hoc sequitur, naturale, & supernaturale esse sibi invicem proportionata proportionem naturali, nisi solum inchoatâ, & incompletâ, quod intendimus.

176. Fundantur 3. Si intellectus creatus per virtutem sibi naturalem concurreret ad Visionem Beatam, sequeretur, hanc esse mixtam ex naturali, & supernaturali; siquidem effectus debet proportionari suo principio; hoc autem esset naturale ex parte intellectus, & supernaturale ex parte luminis; atqui sequela non est admittenda; ergo neque illud, ex quo sequitur. Respondeo negando sequelam; quando enim principium alicujus actus est simpliciter supernaturale, talis est etiam actus ab illo productus; cum autem principium Visionis Beate, quale est lumen, vel auxilium simul cum intellectu, sit simpliciter supernaturale; siquidem de illo conjuncto verum est dicere, quod simpliciter non contineatur intra virtutem causarum naturalium, quod satis est, ut rectè dici queat simpliciter supernaturale, etiam simpliciter supernaturalis dicitur Visio Beata. Patet, quia quando concurrunt duæ præmissæ, quarum altera sit supernaturalis, conclusio dicitur supernaturalis simpliciter, quia procedit, tum à præmissa supernaturali, tum à lumine, vel auxilio in intellectu existente, quæ faciunt principium simpliciter supernaturale, ut potè quod intra virtutem causarum naturalium non continetur; ergo similiter de Visione Beata.

177. Fundantur 4. Si intellectus virtute suâ naturali attingeret Visionem Beatam, sequeretur, esse illius causam principalem; siquidem quando virtus productiva est naturalis respectu effectus, simul etiam est propria causæ, & proportionata, in quo consistit ratio causæ principalis; sed hoc est contra superius dicta; ergo &c. Respondeo negando sequelam, ad cujus probationem dicimus, ad rationem causæ principalis in aliquo genere requiri virtutem naturalem adæquatam, & completam in tali genere: at verò virtus intellectus,

licet sit aliquo modo naturalis, est in ratione potentie incompleta, ut supra diximus, ideoque nequit esse causa principalis.

Fundantur 5. In nostro intellectu non datur potentia naturalis ad producendam gratiam, & ceteros habitus supernaturales; ergo neque ad producendam Visionem Beatam, cum sit perfectior, & illorum finis. Respondeo negando antecedens; ad ceteros enim actus supernaturales vitales datur in potentiis vitalibus virtus naturalis inchoata, & incompleta ob easdem rationes, quibus id probavimus de intellectu.

Fundantur 6. Implicat contradictionem dari in eadem potentia respectu ejusdem effectus virtutem, siue potentiam, quæ simul sit naturalis, & obedientialis; sed potentia, quam habet intellectus ad videndum Deum, est obedientialis; siquidem non potest ferri in Deum, nisi prout subordinatur Omnipotentie Divinæ supernaturaliter concurrenti per lumen gloriæ, siue per auxilium; ergo impossibile est quod sit naturalis. Respondeo distinguendo majorem: quæ simul sit naturalis, & obedientialis simpliciter; cōcedo majorem: quæ sit obedientialis simpliciter, & naturalis secundum quid; nego majorem: talis autem est potentia intellectus ad videndum Deum; est enim naturalis secundum quid, quia inchoata, & incōpleta: obedientialis verò simpliciter, quia posse simpliciter ferri ad videndum Deum, participat absolute, & obedientialiter per subordinationem ad Omnipotentiam divinam.

Fundantur 7. Si intellectus virtute sua naturali concurreret ad Visionem Beatam, sequeretur, qui acutiorem mentis aciem haberet cum æquali lumine gloriæ, siue auxilio, Deum clariùs, & perfectiùs intueri; sed hoc non est admittendum, ut ex infra dicendis constabit; ergo &c. Respondeo negando sequelam; nam cum intellectus principalem virtutem influendi in visionem intuitivam Dei accipiat à lumine, vel auxilio, & absque illo sit insufficiens in ratione potentie ad illam eliciendam, intensio, seu claritas ipsius visionis regulari debet, non per illius virtutem, sed per virtutem, & intensiorem luminis gloriæ, siue auxilii, quæ dant simpliciter posse illam producere.

Fundantur 8. Si intellectus haberet hujusmodi potentiam naturalem ad Visionem Beatam eliciendam, sequeretur, ipsum esse propriis viribus naturalibus propensum ad videndum Deum, posseque ipsum Deum ut sic intueri; sed hoc videtur sapere Pelagianismum; etiam si potentia illa sit inchoata, & incompleta, ut rectè notat *P. Foss. lib. 9. Met. cap. 1. q. 4. sect. 3. §. Præterea*; ergo &c. Respondeo concedendo sequelam, si sermo sit de propensione, & potentia inchoatâ & incompletâ ad videndum Deum. Neque hoc Pelagianismum sapit ullo modo, ut inter alios admittunt *P. Soar. tom. 1. in 3. part. sect. 6. cit. & P. Vusq. 1. p. d. 176. cap. 5. n. 29.* Quemadmodum Pelagianismum non sonat admittere appetitum naturalem ad Beatitudinem supernaturalem, quem tamen in materia de Beatitudine admittunt plures Theologi.

Et hujus ratio est, quia nos admittimus potentiam naturalem ad videndum Deum ita imperfectam, ut nullatenus ad actum reduci queat per agens naturale ut sic, sed per supernaturale simpliciter, qui est Deus, quod longè abest à sententia Pelagii. Undè in nostra sententia verum est dicere, posse intellectum creatum videre Deum per suam virtutem naturalem, non simpliciter, & absolute, sed per virtutem innatam naturalem elevatam: sicut dicimus, phantasma corporeum

K

producere

Tom. 1.

producere speciem, aut cognitionem spirituales per virtutem innatam naturalem: & accidens corporeum vitale, aut non vitale attingere productionem substantiæ per virtutem etiam innatam naturalem, sed elevatam.

183. Fundantur 6. & efficacius: Si in intellectu daretur huiusmodi facultas, sive potentia naturalis incompleta ad videndum Deum, pertineret ad ipsum Deum, ut Authorem naturæ illam complere ad effectum producendum, conferendo intellectui lumen, aut complementum aliud similiter connaturale, ut effectum produceret: sicut ad Providentiam Dei, ut est Author naturæ, spectat infundere animam rationalem in materia disposita supplendo naturalem defectum agentis naturalis, à quo disposita est: & similiter ad eundem spectaret, ut Authorem naturæ præparare principium naturale ex parte objecti ad videndum Deum, dato, quod ex parte intellectus creati daretur facultas naturalis completa in ratione potentia ad illum effectum, ut supra diximus; sed complementum illud à Deo, ut Authore naturæ conferri non potest, ut est manifestum; ergo &c.

184. Respondeo negando majorem: nam ad Deum ut Authorem naturæ solum spectat complere causam, aut principium, quando hoc in sua ratione ita perfectum est, ut in suo saltem genere dici possit causa naturalis, saltem partialis simpliciter: at verò intellectus creatus respectu Visionis Beatæ non est in ratione potentia causa, etiam partialis perfecta simpliciter; siquidem in ratione illa habet quidem potentiam naturalem, sed inchoatam, & incompletam; sicque dicitur causa naturalis secundum quid Visionis Beatæ, utpotè qui potius est instrumentum quoddam, ut supra diximus: Cum autem agens naturale disponens materiam sit causa adæquata, & completa, non solum producendo dispositiones in materia, sed etiam effectivè attingendo unionem, prout diximus in Physica, idè ad Deum ut Authorem naturæ spectat animam rationalem infundere in materiam sic dispositam. Hæc doctrinæ, & novitatis gratia diximus, ne eadem repetere cogeremur; oppositam enim sententiam jam alibi defendimus in Logica tract. 6. d. 4. à n. 146. quæ ibi videri potest, & hic apponenda, seu potius transcribenda erat. Plura alia fundamenta à P. Soar. cit. aliisque Recentioribus adduci solent contra præcedentem sententiam, quæ tamen cum nihilo plus habeant difficultatis, & efficacis, & faciliè ex hæcenus dictis solvi possunt, idè omitenda censuimus.

SECTIO IX.

Virum intellectus creatus elevari possit ad Deum videndum absque lumine gloriæ?

185.

Hæc præsens quaestio, quæ hic specialiter excitari solet de intellectu creato in ordine ad Visionem Beatam, in terminis magis communibus etiam alibi excitatur, eamque excitavimus in Phys. tract. 2. d. 6. n. 113. ubi inquisivimus: An potentia obedientialis se sola absque auxilio Dei intrinseco, & cum solo extrinseco possit efficere actus supernaturales? Et affirmativè resolvimus. De hoc etiam Dei concursu in ordine ad Notitiam, sive cognitionem supernaturalem, tam immediato, quam mediante

aliquo auxilio, sive intrinseco, sive extrinseco multa jam diximus in Logica tract. 6. d. 4. à num. 154. ex quibus locis satis constare poterat, quid in præsentia à nobis dicendum erat. Nè tamen quaestionem in hac Materia ad præcipuam omittamus, illamque aliundè emendicare cogatur Lector, quid in illa à nobis hic, & ex alibi jam dictis tenendum sit jam dicimus: Igitur:

Conclusio sit: Intellectus creatus potest divinitus elevari ad videndum Deum clarè absque lumine gloriæ habituali, aut qualitate aliqua supernaturali intrinsece inherente, & per solum concursum Dei extrinsece adjuvantis. Est, non solum probabilior, sed mihi omnino certa. Ita Scor. in 3. dist. 13. q. 4. §. Ad quartam, & dist. 14. q. 2. §. In prima. Palat. in 4. dist. 49. d. 1. art. 2. Durand. ibid. proposit. 7. Bacon. q. 1. Prolog. art. 3. §. Sequitur ergo. Aureol. Zabarel. Gabr. Argentin. in 4. dist. 49. q. 2. art. 1. Conclus. 1. Bassol. in 3. dist. 14. quest. 1. art. 1. §. Neutræ. Victoria 1. p. q. 12. art. 4. Zumel. ibid. d. 2. Conclus. 3. D. Antonin. 3. p. tit. 30. cap. 4. §. 1. Major. in 4. dist. 49. q. 4. §. Contra istam. Aragon. 2. d. q. 23. art. 2. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. §. Contraria tamen. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 3. §. Nec tamen. P. Vasq. 1. p. d. 46. cap. 2. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 16. num. 5. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 4. à n. 66. P. Albertin. q. 1. Theolog. corol. 1. P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 5. à n. 14. P. Arrub. d. 20. cap. 3. n. 9. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 12. P. Arriaga tom. 1. in 1. p. q. 7. sect. 5. n. 11. P. Herice tract. 4. d. 47. cap. 2. n. 8. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 2. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 3. num. 12. P. Amicus tom. 1. d. 9. m. 246. P. Compton. tom. 1. d. 14. sect. 3. n. 3. P. Alarcon. tract. 1. d. 3. sect. 4. P. Morat. 1. p. q. 12. d. 12. P. Granad. hic d. 6. sect. 4. n. 19. estque nostrorum Scriptorum communi calculo confirmata sententia, ut ait P. Herice cit. & magis consentanea menti D. Thom. ut bene ostendit P. Arrub. cit. qui ex Durand. cit. addit hoc docuisse D. Thom. in 4. dist. 49. ut statim videbimus.

187. Probatur primò ex D. Thom. quest. 10. de verit. art. 11. ubi loquens de Omnipotentia Divina, concedit, quod Deus sicut Petrum fecit super aquas ambulare sine hoc, quod ei dorem agilitatis tribueret, ita potest mentem ad hoc perducere, ut Divina Essentia uniat in statu via modo illo, quo unitur sibi in patria sine hoc, quod à lumine gloriæ perfundatur. Idem expressè affirmat in 4. dist. 49. q. 2. art. 7. sibi: Potest miraculose fieri, quod divina virtute aliquis intellectus non habens, nisi dispositiones via, eleveretur ad videndum Deum per Essentiam: quo nihil expressius dici potest. Et propter hunc locum censet Durand. in 4. dist. 49. q. 2. num. 23. Sanctum Doctorem tenuisse hanc sententiam dicens: De possibili tenet Frater Thomas lib. 4. dist. 49. quod Beata visio potest communicari homini existenti in puris dispositionibus via, & ita non habenti lumen gloriæ. Idem in simili habet 2. 2. quest. 23. art. 2. & quest. 175. art. 3. ad 2.

188. Probatur secundò à priori, quia Deus se solo, & virtute suâ infinitâ potest efficere quicquid efficit, mediante causâ secundâ finitâ virtutis, nisi aliundè sequatur inconveniens; sed mediante lumine gloriæ finitâ virtutis elevat de facto intellectum creatum ad videndum Deum; ergo idem poterit efficere se solo, cum indè nullum sequatur inconveniens, ut ex solutione argumentorum patebit.

189. Probatur tertio: idè Deus peculiari, & majori suo concursu non posset supplere concursum luminis gloriæ, quia Visio Beata ab illo dependeret essentia-